

Sensus yttrande över ”Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid” (SOU 2024:42)

Sensus studieförbund välkomnar möjligheten att yttra sig och uttrycker sitt stöd för det gemensamma yttrande som Studieförbunden i samverkan har lämnat. Vi vill i detta remissvar lyfta fram några aspekter som Sensus anser är av särskild vikt.

En ny balanspunkt kan bidra till en ny start för folkbildningen (11.4)

Sensus bedömer att balanspunkten har förflyttats tillräckligt de senaste åren. Studieförbunden har lagt stora resurser på ett förstärkt och fungerande kvalitetsarbete. Om balanspunkten förflyttas ytterligare finns en risk att studieförbunden blir mer av en kontrollfunktion. Ytterligare kontroller kommer även medföra att en allt för stor del av resurserna går till administration och inte till verksamhet. När kontroller får allt för stort fokus påverkas tilliten till institutioner och samhället vilket också medför en risk att människors engagemang och vilja till självorganisering minskar.

Ny målstruktur för folkbildningspolitiken (12.3.1)

Sensus tillstyrker förslaget om en ny målstruktur, men vill understryka vikten av att inkludera demokrati som en del av målen. Demokrati är kärnan i folkbildningen och bör inte förutsättas utan uttryckligen nämnas. Demokrati är både förhållningssätt, arbetssätt och ett mål i sig som hela tiden behöver värnas och inte tas för givet.

Förslag på nya delmål för folkbildningspolitiken (12.3.3)

Sensus tillstyrker förslaget att kultur är ett av delmålen. Utredningen skulle tydligare kunna erkänna kulturens roll i att främja demokrati och delaktighet. Sensus ser kulturen som en omistlig del av demokratibygandet.

Sensus instämmer i Studieförbunden i samverkans förslag att det tredje delmålet formuleras ”Att fler människor får nya och återkommande möjligheter till livslångt lärande och att gå vidare i arbetsliv och studier”. Sensus saknar i utredningen perspektivet om föreningars och organisationers livslånga lärande. Studieförbunden har en särställning när det gäller att ge stöd och vägledning till föreningar och organisationer så att de kan utveckla värdegrund, styrelseskick, ledarskap och verksamhet.

Öppen redovisning av samverkan med andra (16.5.1)

Sensus anser att en sådan redovisning riskerar att skapa ett statligt register över civilsamhällets aktörer, vilket riskerar att krympa den fria och frivilliga bildningen. Vi tänker då i synnerhet på de grupperingar i samhället som är extra utsatta och ofta ifrågasätts på grund av fördomar och okunskap.

Ett konkret exempel är att alla trosuppfattningar ska kunna mötas och verka inom folkbildningen utan att vara oroliga för att deras religiösa uppfattningar på något sätt utmanas eller ifrågasätts. Krav på redovisning av samverkansparter kan leda till en upplevd begränsning att fritt kunna utöva sin religion.

Ökad transparens och insyn i bidragsanvändningen är nödvändigt för ett ökat förtroende (16.4)

Sensus delar utredningens uppfattning om behovet av transparens och insyn i bidragsanvändningen. Sensus förhoppning är att användandet av befintliga strukturer och system kan stärka transparensen utan att för den skull öka den administrativa bördan.

Kontrollen av statsbidraget till folkbildningen behöver bli mer effektiv (16.6)

Sensus delar utredningens uppfattning om behovet av ett effektivt kontrollsystem, men motsätter sig förslag som ytterligare skulle öka den administrativa bördan. Studieförbunden har inom ramen för självförvaltningsmodellen implementerat omfattande och fungerande kvalitets- och kontrollåtgärder som gett effekt, bl a genom förebyggande arbete med risker för att undvika eller reducera risken att oönskade situationer uppstår.

Villkor för återbetalning av oförbrukade medel (18.2.4)

Sensus avstyrker förslaget om återbetalningsskyldighet för oförbrukade medel. Vi föreslår att dessa medel omfördelas inom anslaget för att stödja fortsatt utveckling och innovation inom folkbildningen.

Avslutning

Sensus ser fram emot att fortsätta bidra till den tillitsbaserade folkbildningens utveckling i Sverige och betonar vikten av att bevara dess frihet och självständighet. Vi hoppas att utredningens förslag kan justeras för att bättre stödja folkbildningens unika roll i att främja demokrati, delaktighet och existentiell hållbarhet.

Fredrik Hedlund
Förbundsrektor

Telefon: 070-6191778, mail: fredrik.hedlund@sensus.se